

Oproep tot samenwerking Steuren in de Noordzee

Foto's en illustraties: Sportvisserij Nederland

WESSEM – Er wordt in Europa stevig gewerkt aan herstel van de Atlantische steur. Twee jaar geleden zijn ook 47 steuren met zenders uitgezet in de Nieuwe Maas en Waal. Coördinator Bram Houben (Ark Natuurontwikkeling) en Niels Brevé (Sportvisserij Nederland) geven de stand van zaken weer en doen een oproep aan de beroepsvisserij. Het grootste deel van de levenscyclus van deze steuren speelt zich af in zee. Voor vangstmeldingen wordt een beloning van honderd euro uitgelooft.

De Europese steur (*Acipenser sturio*) is een vissoort die vroeger in grote aantallen voorkwam in de grote rivieren van Europa, de Noordzee en de Atlantische Oceaan. Nagenoeg alle grote rivieren die in de Noordzee uitmonden kenden een paaitrek van deze rivierreuzen, met een lengte tot drie meter en een gewicht tot circa 150 kilo. Nu komt de Europese of Atlantische steur van nature nog maar op één plek voor in Europa: in de grote delta van de Garonne-Gironde-Dordogne nabij Bordeaux, Frankrijk. Daar is in de jaren negentig ook al een kweekprogramma gestart, met behoorlijk resultaat. De delta herbergt inmiddels al weer honderden jonge dieren. Het herstel van de Europese steur gaat dus weer enigszins de goede kant op, maar het is niet genoeg om dit alleen in Frankrijk op te pakken. Daarom zijn er nieuwe uitzetprogramma's ontwikkeld, zowel in Duitsland in de Elbe bij Hamburg, als ook in Nederland in de Rijn bij Nijmegen. Het uitzetten van deze steuren is een eerste stap, maar uiteraard is ook de positieve inzet van de beroepsvisserij een belangrijk punt.

Steuren in Nederland

De Europese steur (*Acipenser sturio*) is een soort die thuishoort in alle grote rivieren van heel Europa. De Rijn en de Noordzee waren vroeger zelfs het belangrijkste verspreidingsgebied van de steur. Het uitsterven begon omstreeks 1920 door verschillende oorzaken als vervuiling en overbevissing.

De steur benut in verschillende stadia van zijn leven verschillende leefgebieden. De rivieren zijn belangrijk als paai- en opgroei gebied, evenals de estuaria; het volwassen dier leeft vooral langs de kustzones en ook in dieper water in zee. Na decennia van vervuiling zijn al deze plekken tegenwoordig in kwaliteit weer redelijk hersteld en bereikbaar voor de steur. Daarmee heeft de soort een nieuwe kans in de Rijn en de Noordzee.

Het is logisch dat de Europese steur niet uit zichzelf, dus zonder hulp van de mens, het stroomgebied van de Rijn weer zal koloniseren. Hier is het dier verdwenen, maar in de winter verblijft een klein deel van de

★ Aangelande steur, vishandel Amsterdam, 1921. Een van de laatste 'Rijn'-steuren.

★ Steur gevangen door beroepsvisser, gemeld en weer levend teruggezet. Samenwerking met de visserij is doorslaggevend voor de toekomst van de steur.

Franse populatie op de Noordzee. Deze dieren zwemmen in het begin van het voorjaar terug naar de delta van de Garonne-Gironde-Dordogne. Deze Atlantische steuren herkennen de Rijn niet meer als paaigebied en geboortegrond. De kans dat twee geslachtsrijpe dieren tegelijk de Rijn op zwemmen en paaien moet als uitgesloten worden beschouwd. We zullen de Europese steur daarom moeten helpen.

Comeback

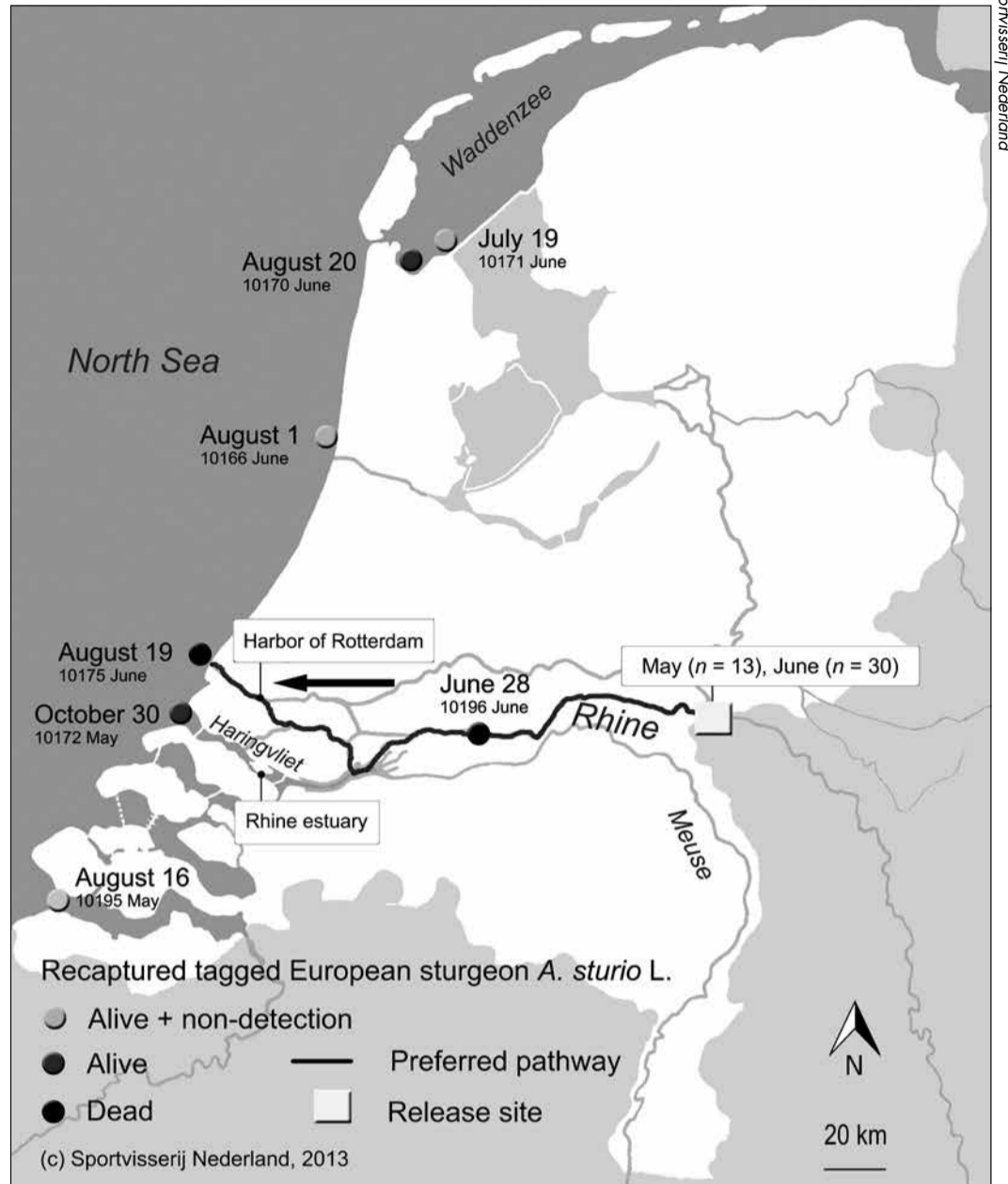
In mei 2012 was het eindelijk zover. De eerste steuren keerden terug in het stroomgebied van de Rijn, uitgezet tijdens het 50-jarig jubileum van het Wereld Natuur Fonds. De uitgezette steuren hebben een zender (uitgerust met een transponder van het NEDAP-systeem van Rijkswaterstaat) waarmee ze gevolgd worden op de rivier. Op die manier werd al waardevolle informatie verzameld over de route die de vissen volgen. De resultaten gaven aan dat deze steuren de Noordzee vrij snel hebben bereikt via de Nieuwe Waterweg en de haven van Rotterdam. Al een paar weken na uitzet werden de eerste dieren vanaf zee teruggemeld door garnalenvissers en weer levend overboord gezet (waarvoor wij zeer erkentelijk zijn).

De steur is hiermee echter nog niet definitief terug in de Rijn en de Noordzee. Dat is een langdu-

★ Uitgezette steuren zijn makkelijk te herkennen aan het merkje door de rugvin.

rig traject. Deze dieren worden op dit moment niet meer waargenomen door de zenders omdat die alleen werken op de rivier. Daarom hopen we dat de steuren, als zij aan boord belanden, ook weer bij ons gemeld worden. Alleen op die manier wordt bekend wat er van deze dieren terecht is gekomen. We hebben het idee dat ze mogelijk dieper water hebben opgezocht. Zodra zij paairijp zijn, met een leeftijd van circa 10 tot 12 jaar, kan het zijn dat de inmiddels groot gegroeide dieren weer de Rijn op

De uitkomsten van zenderonderzoek op de Rijn. 43 (van de 47 uitgezette) jonge steuren vonden hun weg naar de Noordzee via Kekerdom, Biesbosch, Dordtsche Kil en Rotterdam. Deze route is in feite een effect van het ombuigen van de hoofdstroom van de Waal via de haven van Rotterdam. Verder geeft de legenda in deze figuur de terugvangsten op de Noordzee aan.

willen zoeken. Die leeftijd bereikende deze steuren in 2018.

Samenwerken

Een zeldzame vis als de steur kun je natuurlijk niet terugkrijgen zonder hulp van de visserij. Dit wordt onderstreept, zowel door VisNed als de Visserbond. In de toekomst hopen we voor elkaar te krijgen dat we steeds beter leren hoe we deze vissen kunnen volgen op de Noordzee. Het belang hiervan blijft, want we zijn druk bezig om ook in 2015 weer steuren uit te zetten.

Steur gezien?

Bij uitzet waren de steuren gemiddeld 70 centimeter lang, maar ze kunnen snel groeien. De dieren kunnen de vangst redelijk aan, het zijn krachtige beesten zonder schubben maar met beenplaten. Snel vrijlaten is dus belangrijk en kan zeker helpen voor overleving van de soort. De speciaal gemerkte 47 steuren zijn heel gemakkelijk te herkennen aan een staaldraadje dat door de rugvin is gehaald. Daaromheen zit een plastic buisje en een geprinte code (wire on tag).

Omdat de vissoort ook wettelijk beschermd is, moet sowieso elke gevangen steur (gemerkt of ongemerkt) onmiddellijk vrijgelaten worden. Vandaar deze oproep: Vangt u een steur? Noteer dan alstublieft de datum en plaats van de vangst en maak indien mogelijk een foto. Meet, als dit snel en eenvoudig te doen is ook de lengte en het gewicht. Als de steur een merk draagt, noteer dan het nummer. Laat de vis levend en onbeschadigd vrij. U draagt op deze manier bij aan meer kennis over de migratie van deze unieke vissen, wat kan helpen om de soort terug te brengen in Europa.

Vangstmeldingen, foto's en info kunnen gemaild worden naar: steurwvf@gmail.com. Bellen kan ook; telefoonnummer 06-30543441. Volledige vangstmeldingen (inclusief foto) komen in aanmerking voor 100 euro beloning. Daarnaast geven wij voor alle steurmeldingen, of ze nu een zender dragen of niet, een fraaie cap van Sportvisserij Nederland. Het komt tegenwoordig verder steeds vaker voor dat ook tuinvijver steuren (exoten) de Noordzee opzwemmen. Ook die soorten zijn interessant voor het onderzoek.

De projectleiding van het steurproject ligt momenteel bij WNF, ARK Natuurontwikkeling en Sportvisserij Nederland. Ga naar www.steureninederland.nl voor meer informatie.